

MINIMA Z KLINICKÝCH LABORATORNÍCH OBORŮ

Klinická biochemie

2019

Doc.MUDr.Milan Dastych, CSc., MBA

Klinická biochemie v léčebně preventivní péči

Diagnostika choroby

Latentní stádium	Screening
Prodromální stádium	Určení diagnózy
Rozvinuté stádium	Potvrzení diagnózy; stanovení rozsahu

Sledování průběhu choroby

Úspěšnost léčby	CRP (bakt.zánět); PSA (karcinom prostaty)
Trvání remise	PSA
Časná známka exacerbace	PSA

Funkční testy

o-GGT; GF; konc.pokus

Laboratorní výsledky

Kvantitativní
jednotky; nejistota

Referenční meze
Cut-off hodnota
Prahová hodnota rizika

Semikvantitativní

Arbitrární jednotky
(chem.vyš.moče)

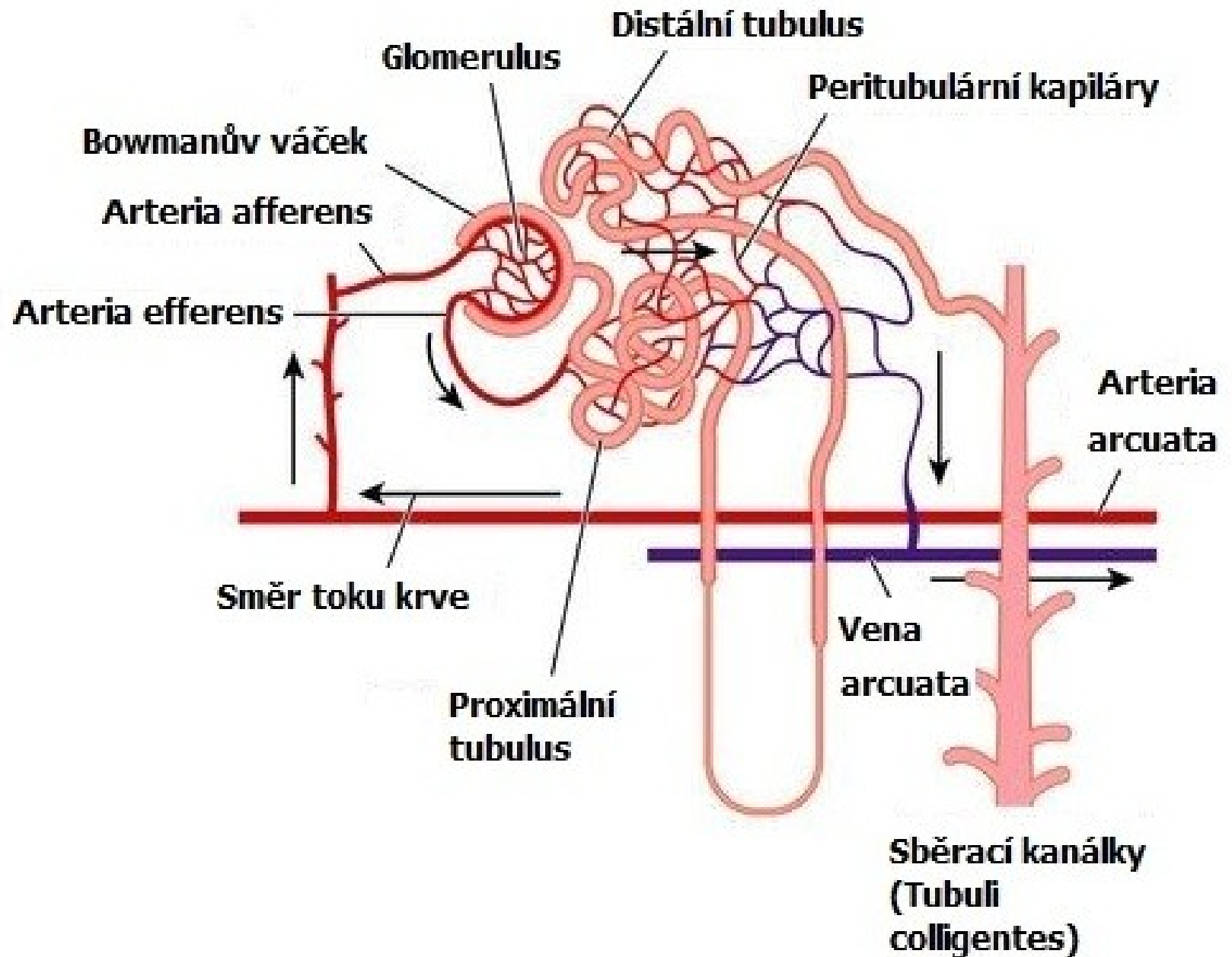
Kvalitativní

Pozitivní / negativní
(drogový screening, stolice-OK)

LEDVINY

Nefron

Exkreční funkce – vylučování odpadních látek

Regulace – stálosti vnitřního prostředí
metabolismus vody, iontů, osmolality, ABR

Regulace krevního oběhu - renin-angiotenzin

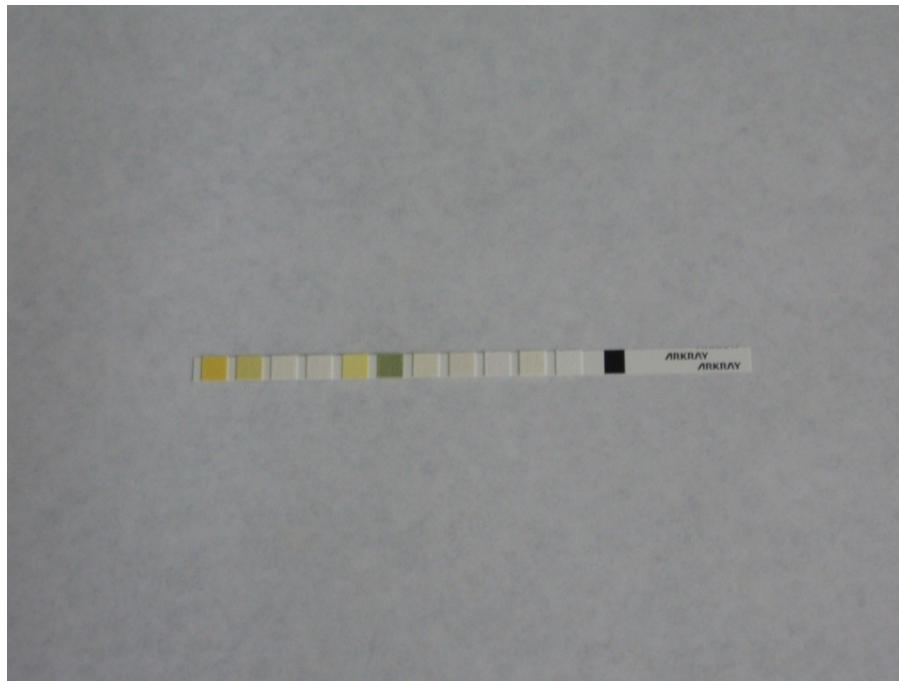
Erytropoéza - erythropoetin

Aktivní forma vit. D

Vyšetření moče

Biochemické

- pomocí diagnostických proužků

Diag. proužky pro chemické vyšetření

krev - erytrocyty; hemoglobin

leukocyty

nitrity

bílkovina

pH

Hustota

glukóza; ketony; bilirubin; urobilinogen

Mikroskopické vyšetření moči (močový sediment)

buňky

erytrocyty

leukocyty

epiteliální buňky (kulaté, ploché)

nádorové buňky

válce

hyalinní

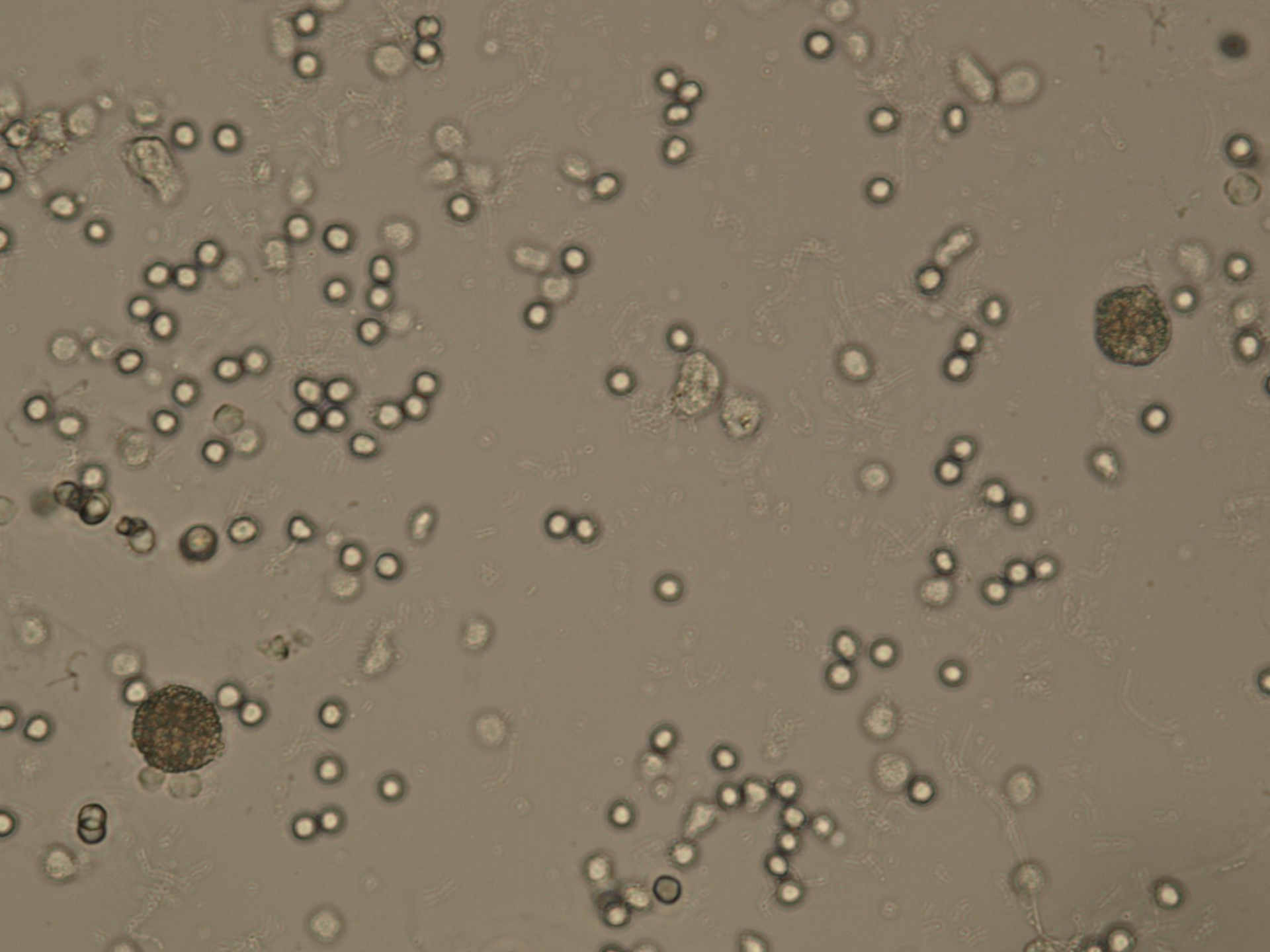
granulované

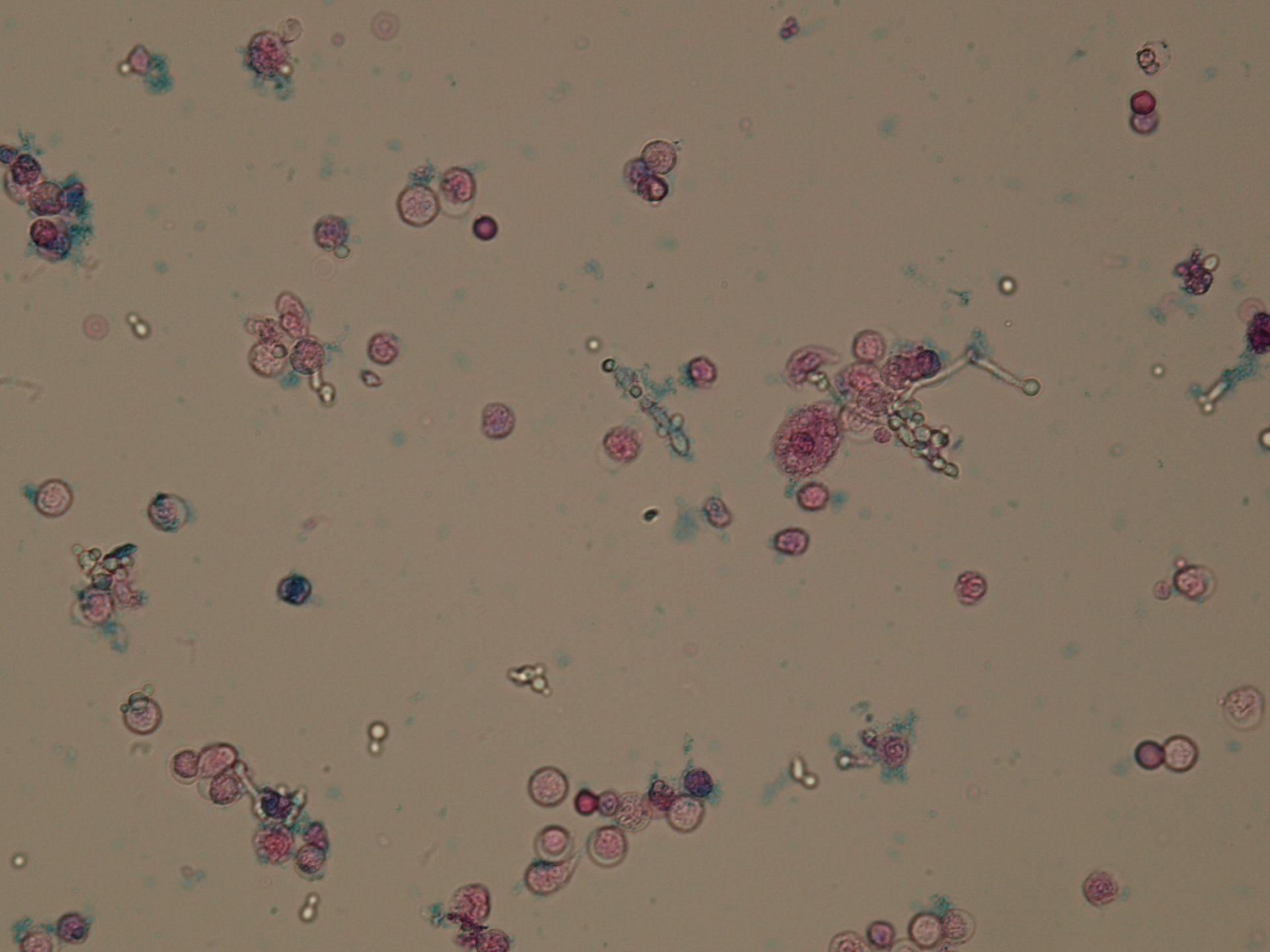
krystaly

Vyšetření moče

Morfologické

- mikroskopie močového sedimentu
- flow cytometrie
- přímá digitální mikrofotografie
- mikroskopická digitální fotografie
  - po sedimentaci*
  - po centrifugaci*

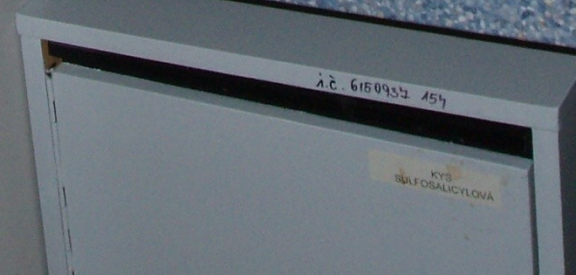
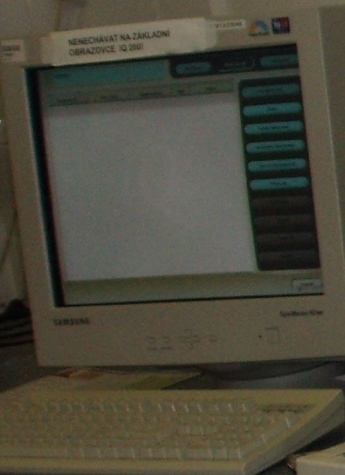
OPAKOVATELNOST NA IQ200
 Množství moči je ovlivněno tvrdostí vzorku, zejména za nepřítomnosti standardu. Z výsledků vyplývá, že přesnost převyšuje standard doporučený v
 doporučených podmínkách.

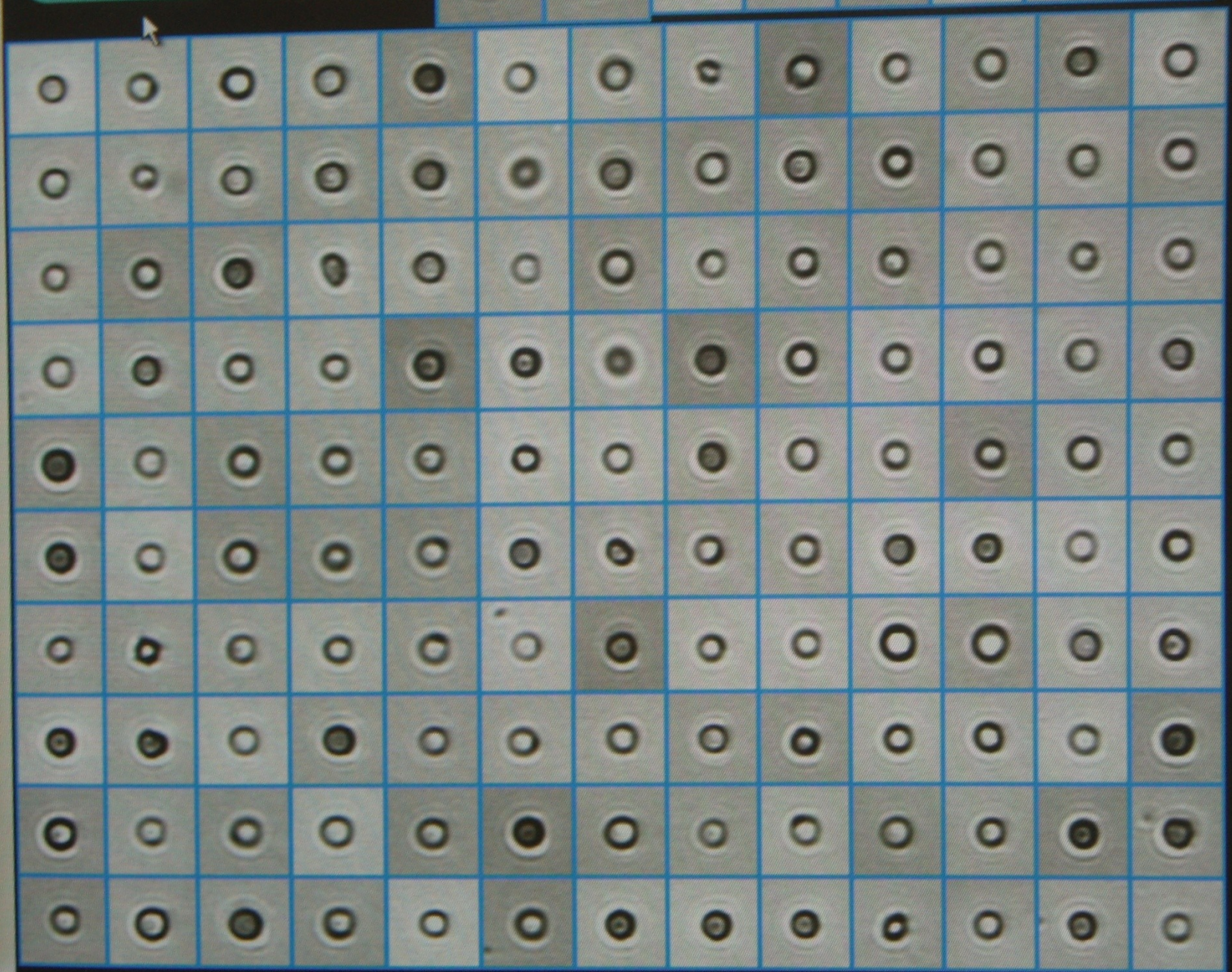
RÝCHLOST ZPRACOVÁNÍ
 Množství moči je ovlivněno tvrdostí vzorku, zejména za nepřítomnosti standardu. Z výsledků vyplývá, že přesnost převyšuje standard doporučený v
 doporučených podmínkách.

VÝZNAM ZKOUŠKY S KYSELINOU SULFOSALICYLOVOU
 Množství moči je ovlivněno tvrdostí vzorku, zejména za nepřítomnosti standardu. Z výsledků vyplývá, že přesnost převyšuje standard doporučený v
 doporučených podmínkách.

ZÁVĚR
 Množství moči je ovlivněno tvrdostí vzorku, zejména za nepřítomnosti standardu. Z výsledků vyplývá, že přesnost převyšuje standard doporučený v
 doporučených podmínkách.

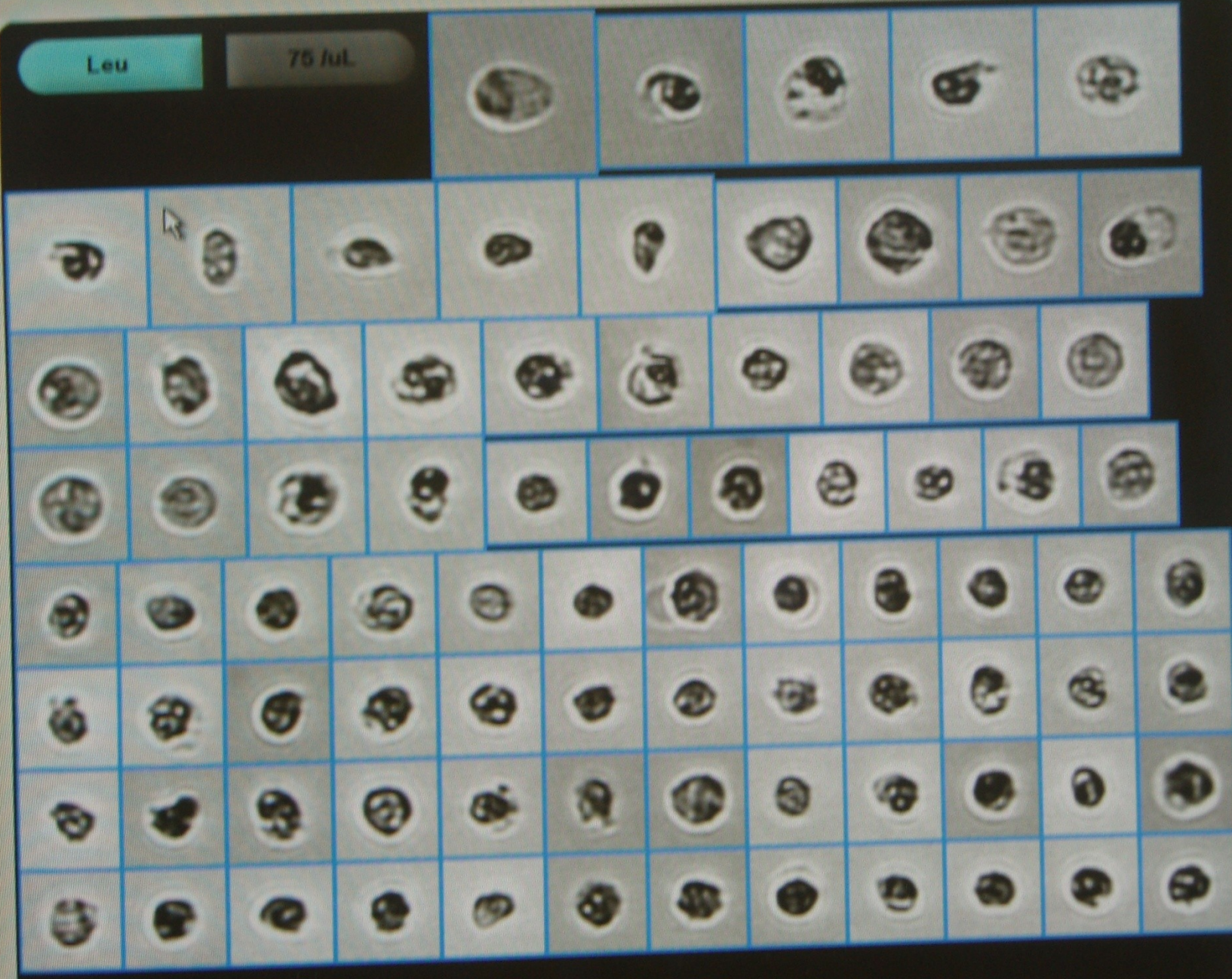
- vliv tvrdosti
- vliv tvrdosti
- jednotnost měření vzorku

Leu

75 μ L

<<
B4
28
2/
1/
A

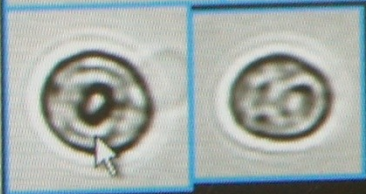
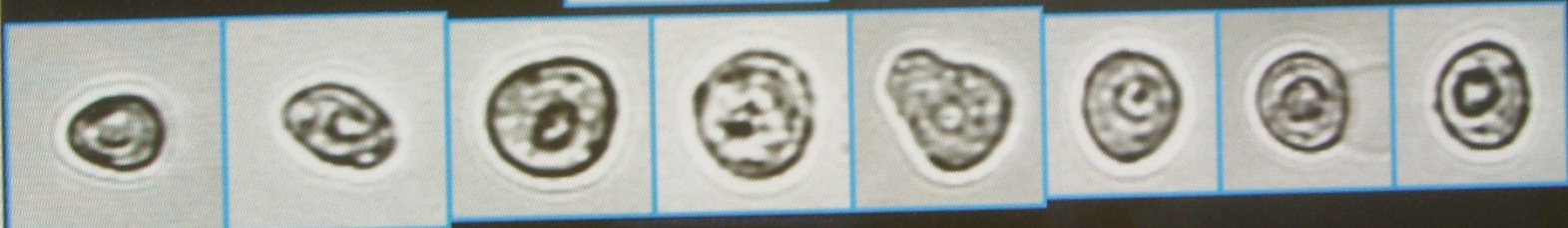
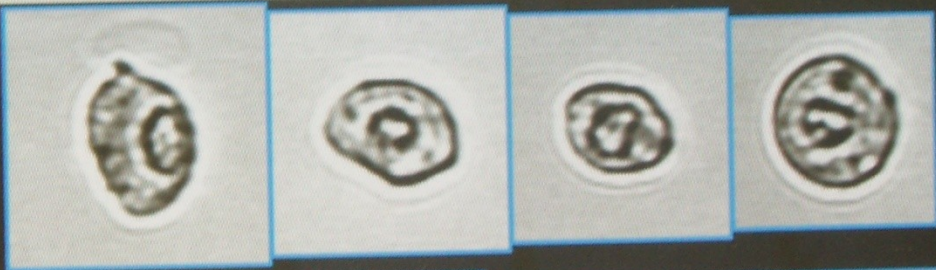
STANDBY

Specimens

Found List

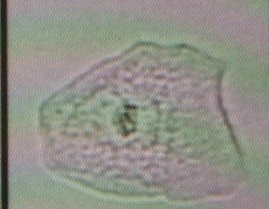
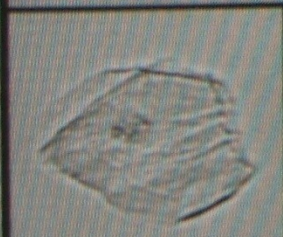
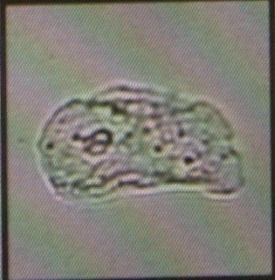
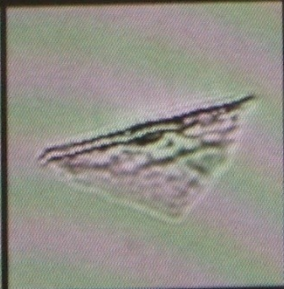
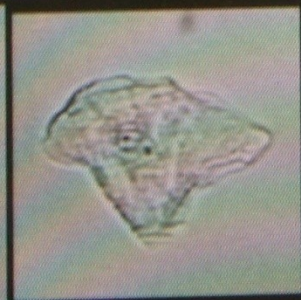
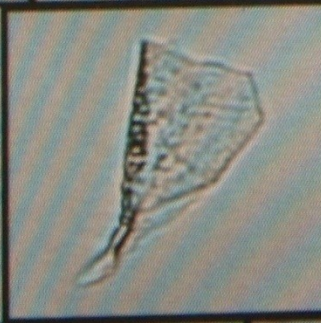
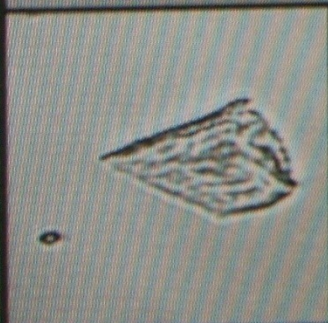
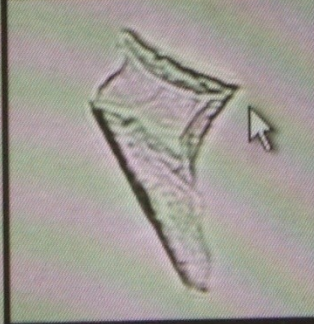
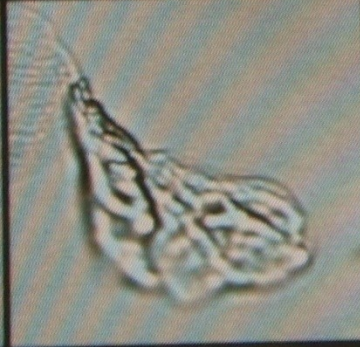
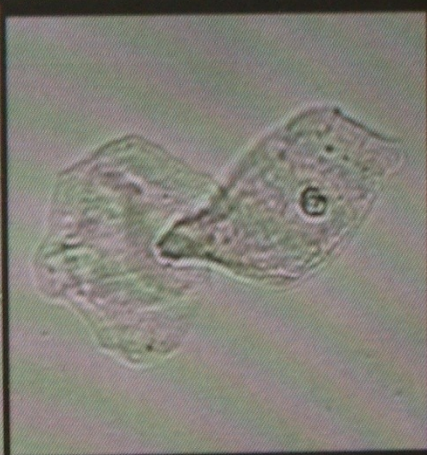
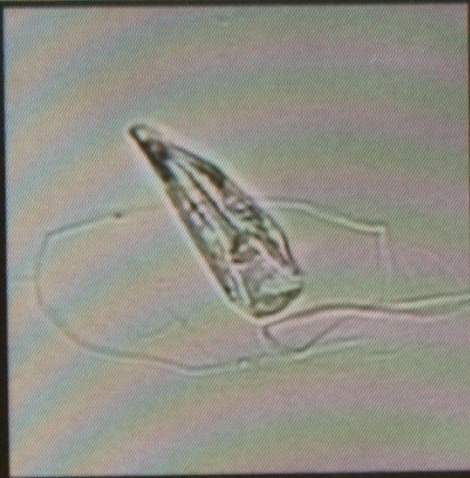
Kulate epi

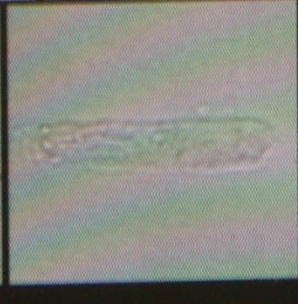
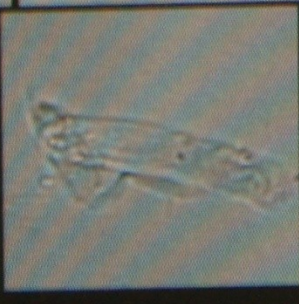
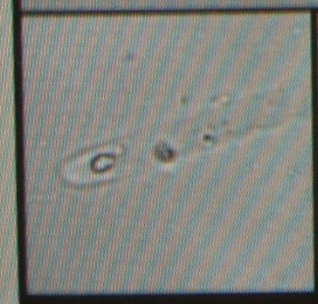
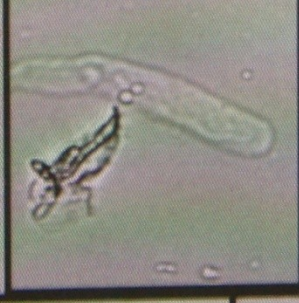
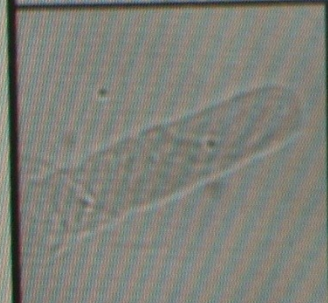
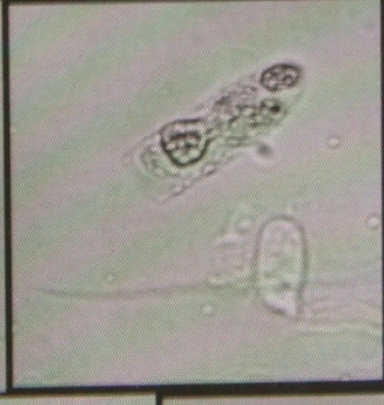
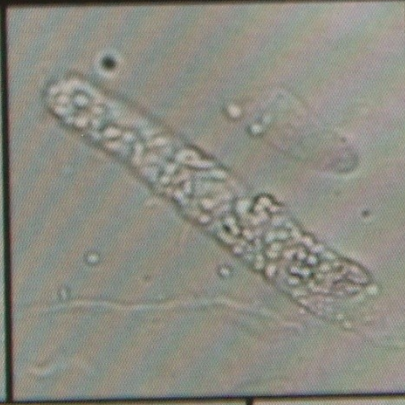
5 /uL

DI. epi.

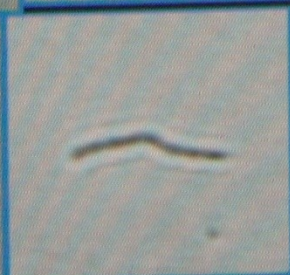
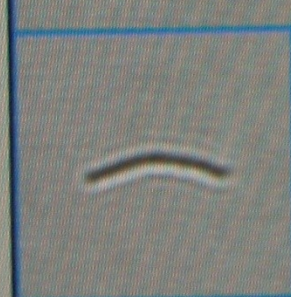
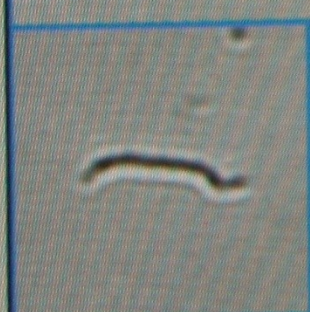
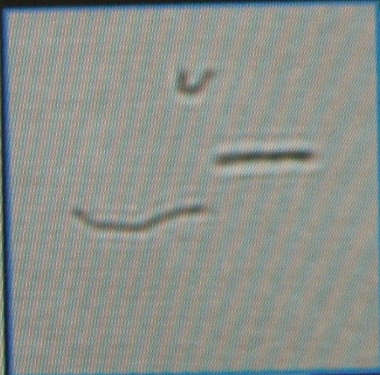
79 /uL

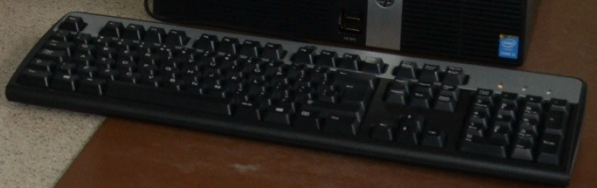
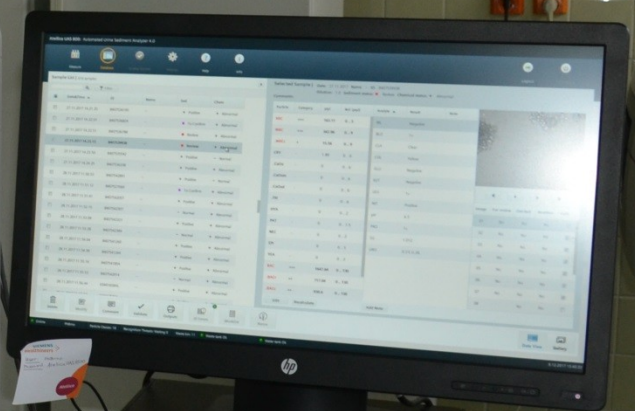
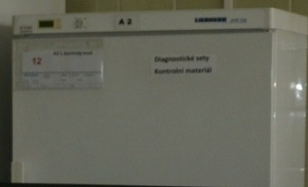
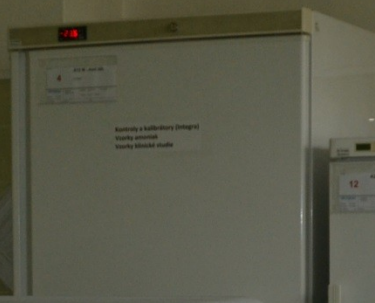

Bact

zaplava-B

RBC

RBC

RBC

RBC

RBC

RBC

RBC

RBC

RBC

RBC

RBC

RBC

RBC

RBC

RBC

RBC

WBC

PAT

PAT

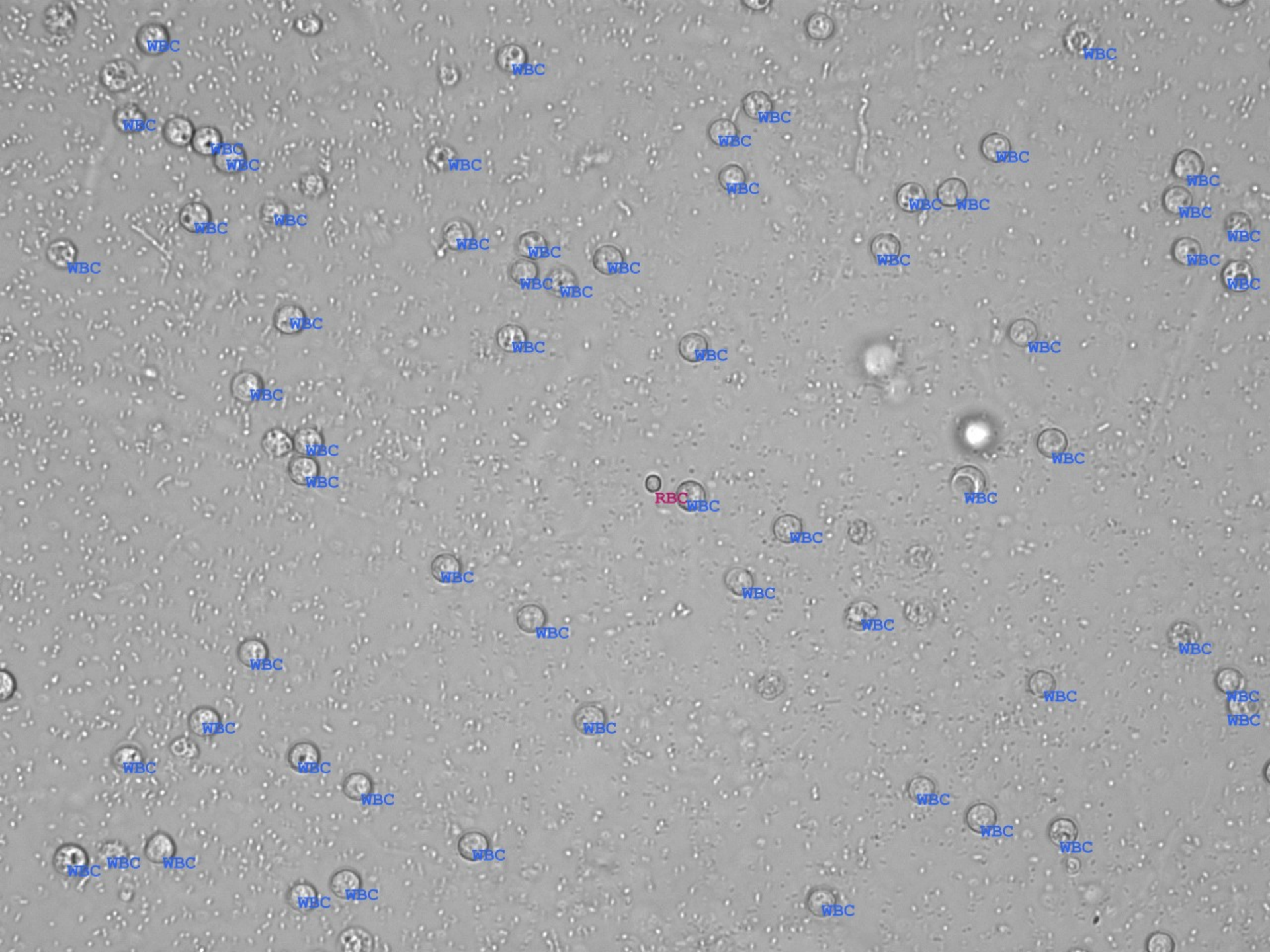
HYA

HYA

HYA

HYA

HYA

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC
WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

RBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

WBC

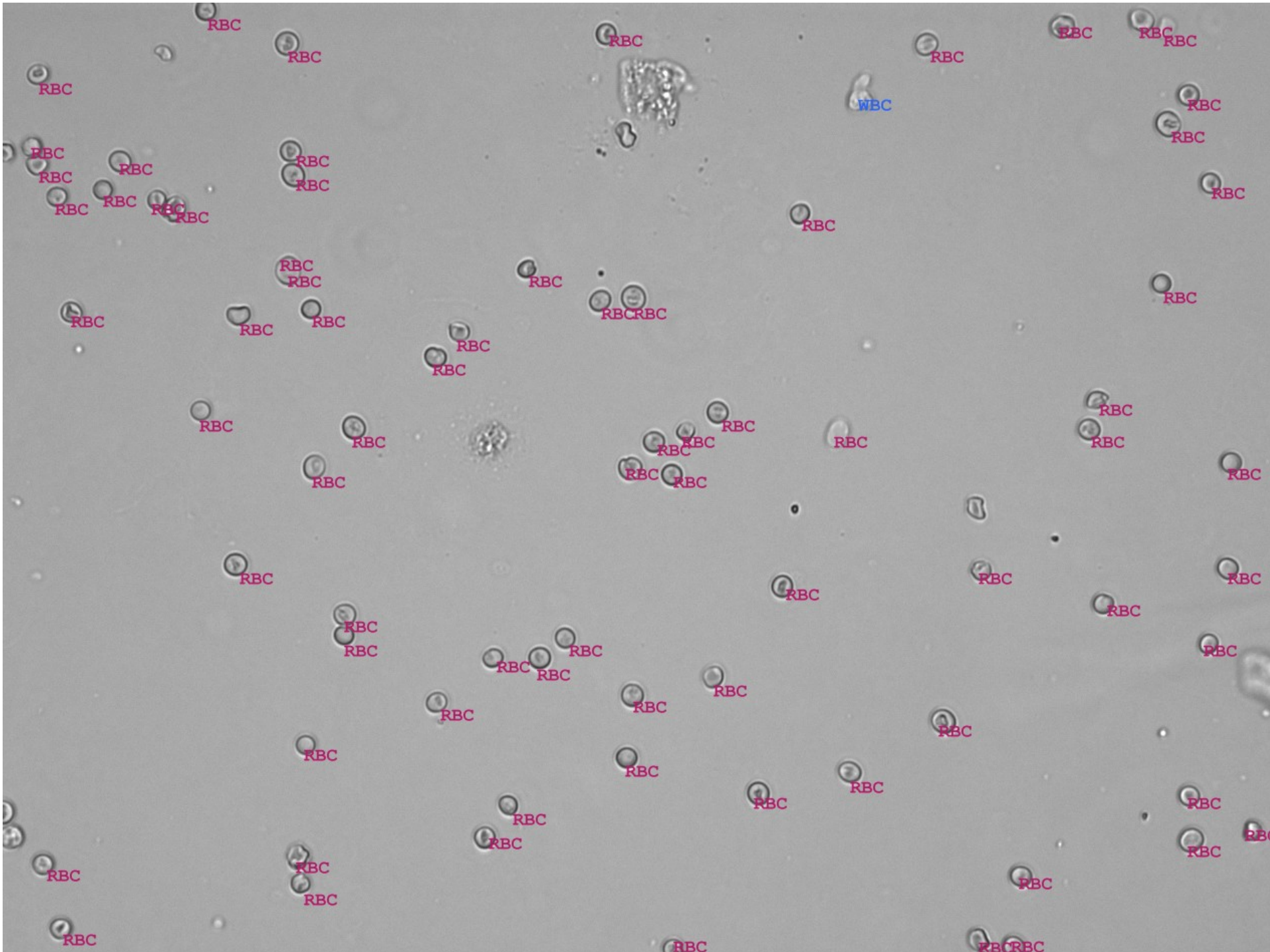
WBC

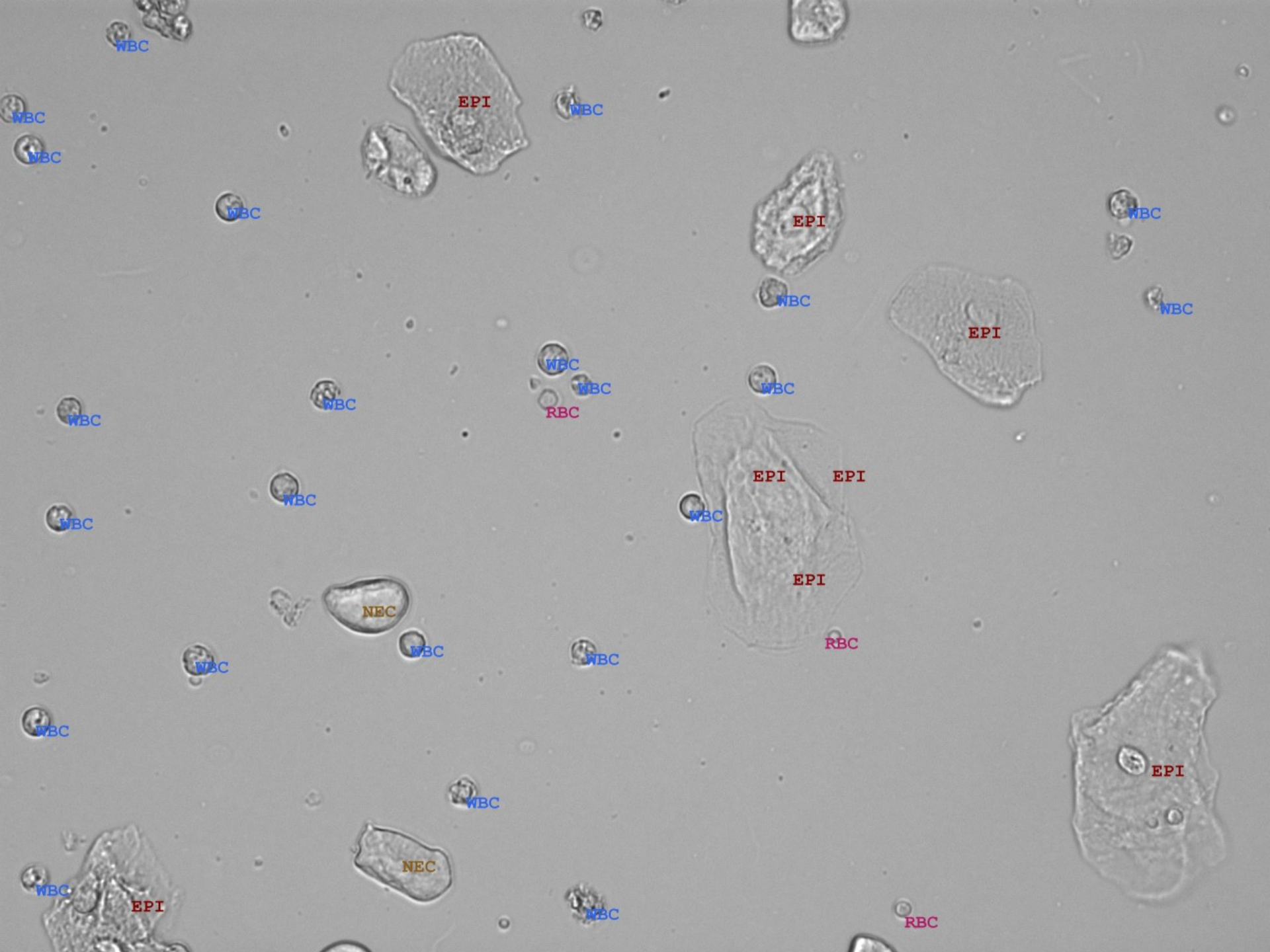
WBC

WBC

WBC

WBC

EPI

WBC

WBC

WBC

WBC

EPI

WBC

WBC

WBC

EPI

WBC

WBC

RBC

WBC

WBC

WBC

EPI

EPI

WBC

WBC

WBC

EPI

NEC

RBC

WBC

WBC

WBC

WBC

EPI

WBC

NEC

WBC

RBC

WBC

EPI

S-močovina

2,6 + 8,3 mmol/L

S-kreatinin

60 - 100 $\mu\text{mol/l}$ M

50 - 90 $\mu\text{mol/L}$ Ž

Funkční testy

glomerulární filtrace (GF)

koncentrační schopnost ledvin

Glomerulární filtrace (GF)

Kreatininová clearance

$$Cl_{Kr} = \frac{U_{Kr} \times V_{[ml/s]}}{S_{Kr}}$$

1,1 - 2,3 ml/s

Glomerulární filtrace (GF)

CKD-EPI

Chronic Kidney Disease Epidemiology Collaboration

$$eGF = 2.35 * (S\text{-Kreat}/79.6)^{-1.209} * (0.993)^{\text{věk}} \quad (\text{muži})$$

$$eGF = 2.40 * (S\text{-Kreat}/61.9)^{-1.209} * (0.993)^{\text{věk}} \quad (\text{ženy})$$

(*1.159 černoši)

Koncentrační schopnost renálních tubulů je zjišťována pomocí adiuřetivového testu

Dvě kapky adiuřetinu jsou aplikovány intranasálně
Moč je potom sbírána v hodinových intervalech (5h)
ve vzorcích moče je měřena osmolalita

věk	osmolalita moči (mmol/kg)
15-19	1090
20-29	1030
30-39	970
40-49	910
50-59	850
60-69	800

PROTEINURIE

> 150 mg / 24 hod.

proteinurie	typ proteinurie	charakteristické bílkoviny v moči
prerenální	over-flow	lehké řetězce κ, λ
renální	glomerulární - selektivní	albumin.....transferin
	glomerulární - neselektivní	albumin.....transferin....Ig
	tubulární	α_1 a β_2 mikroglobulin
postrenální	(zánět močových cest)	α_2 makroglobulin

Gastrointestinální trakt

játra a žlučové cesty
pankreas

jícen
žaludek
tenké střevo
tlusté střevo
konečník

Choroby jater a žlučových cest

FUNKCE JATER

Syntéza plazmatických bílkovin

Albumin, prealbumin, transferin, ceruloplasmin,
koagulační faktory ....

Detoxikační reakce endogenních toxických látek

NH₃-urea cyklus, bilirubin-clearance, bilirubin-konjugace

Detoxikační reakce exogenních toxických látek

toxické látky ze zevního prostředí; drogy; léky ....

Bariérová funkce

Bariéra mezi střevem (zevní prostředí) a systémovým oběhem
[střevní propustnost; leaky gut]

Digestivní funkce

Tvorba žluči;

(žluč je komplexní směs bilirubinu, **žlučových kyselin**,
cholesterolu, lecithinu a elektrolytů.....)

Centrum metabolismu glycidů, tuků a bílkovin

METABOLISMUS HEMOGLOBINU

Hb je degradován na:

- globiny → aminokyseliny → metabolismus
- Fe^{2+} → transport v komplexu s transferinem a další využití v biosyntéze hemu
- hem → **bilirubin**

Bilirubin

Je metabolický produkt katabolismu hemu.

Je konjugován s kyselinou glukuronovou v játrech a
vyloučen do žluči.

Bilirubin mono- a di- glukuronid je více rozpustný ve vodě.

Hyperbilirubinémie

Ikterus
žloutenka

prehepatická
hepatická
posthepatická

příčina hyperbilirubinémie

Prehepatická příčina hyperbilirubinémie

novorozenci

dospělí

Novorozenci

Novorozenecká žloutenka; icterus neonatorum; **fyziologická žloutenka**

Masivní destrukce erytrocytů s fetálním hemoglobinem

Zvýšená produkce nekonjugovaného bilirubinu

nízká koncentrace albuminu v plazmě

nízká aktivita bilirubin-glukuronyltransferázy v játrech

Závažný patologický ikterus spojený s Rh inkompatibilitou

Dospělí

Zvýšená produkce nekonjugovaného bilirubinu

Intravaskulární hemolýza

Laboratorní diferenciální diagnostika.

zvýšený nekonjugovaný bilirubin

známky anémie

zvýšený volný hemoglobin

snížení haptoglobinu

Jaterní příčina hyperbilirubinémie

Virová hepatitida A,B,C

Akutní a chronická alkoholová hepatitida

Toxiny (houby)

Léky

Autoimunní choroby.

Enzymy indikující hepatocelulární poškození

ALT, AST, LD, GMD

Posthepatická příčina hyperbilirubinémie

CHOLESTÁZA

Cholestáza je definována jako porucha odtoku žluče z jater do střeva.

Enzymy indikující cholestázu a obstrukci

ALP (jaterní, kostní, střevní, placentární isoenzym)

GGT (mikrosomální indukce-alkohol, fenobarbital....)

Pankreas

Aktuální pankreatitida

Chronická recidivující pankreatitida

Insuficience zevní sekrece pankreatu

Tlusté střevo (colon)

Test na okultní krvácení ve stolici

Screening pro včasnou diagnostiku
kolorektálního karcinomu